

ISTORICUL LEON VOLOVICI

Atunci cînd citesc ceva scris de Leon Volovici, mă gîndesc întotdeauna la modul său simplu și elegant de a răspunde celor mai dificile întrebări provocate de lectura cărților și documentelor ori izvorînd din experiențele de viață. Leon a fost un om admirabil, sentimental și chibzuit totodată, soț și părinte model, propriul său profesor, dar și al celor mai apropiați dintre numeroșii săi prieteni și amici. Am avut ocazia să-i prețuiesc nu doar creația istoriografică – una excelentă prin rigoarea demnă de invidiat și prin echilibrul comentariilor/intrepretărilor -, ci și puterea de a se dedica altora, de a se apropia de ceilalți prin curiozitate și facere de bine, de a dezvălui lumea trecută și prezentă printr-un soi de cercetare ce făcea mereu legătura între aparențe și lăuntric, între ceea ce se vede și ceea ce se ascunde îndărătul spuselor și acțiunilor. Făcea abstracție de propria persoană, în acest fel fiindu-i lesne practicabilă cultura dialogală.

Impresia ce mi-a făcut-o în timpul lungii mele vizite ierusalimitane petrecute în urmă cu două decenii a fost una memorabilă prin omenie, frumusețea gesturilor și generozitatea sufletească, prin înțelesul dat ideilor ce le analizam împreună în cursul lungilor noastre discuții. Fusese un moment în care, împreună cu el, reflectam deopotrivă asupra creațiilor minunate ale cărturarilor și scriitorilor români și la fața întunecată a istoriei interbelice a României, la fragmente din publicistica exclusivistă, din ideologia radicală de dreapta, în care evreilor nu li se mai recunoscuse locul și rolul printre români.

În vremea în care ne-am întîlnit, continuam să mă aflu într-o fază a formării mele, aceea în care descopeream, distanțîndu-mă, neajunsurile și constrîngerile instituțiilor comuniste, aflam cum, de ce și în ce scop orientarea naționalistă amalgamase trecutul cu prezentul. Și din acest punct de vedere, întîlnirile de la Ierusalim cu Leon rămîn de neuitat. La fel, îndrumarea studiilor mele în Biblioteca Națională, controversalele de idei din noapte și din zori, toate trimitînd la istoria evreilor români și la cultura românească în ansamblul său. Prin Leon, dobîndisem mai multă claritate, o mai bună înțelegere factologică și o mai adecvată punere în valoare a ideologiilor ce au condus la tragediile fascistă și comunistă petrecute în așa-numitul <secol al extremelor>. Apoi, el demonstrase calitățile amintite în articolele și studiile sale, în edițiile și dialogurile publicate. Era un om al cărții, era un profesor prin vocație, și, ca orice autentic profesor, arăta interes și implicare față de problemele celuilalt/celorlalți. S-a ocupat de cultura română și de cultura evreiască, de fenomenul identitar și de naționalisme, de reșezarea operei lui Mihail Sebastian la locul cuvenit, recuperîndu-l pe acela necunoscut nouă și, astfel, reîntregindu-i portretul uman și intelectual. Îi sînt recunoscător lui Leon pentru faptul că mi-a insuflat o perspectivă analitic-critică și rațională asupra trecutului și prezentului și regret enorm că n-am fost în stare să dau continuitate și consistență unei prietenii pe care mi-a arătat-o cu asupra de măsură.

Victor NEUMANN
Timișoara, decembrie 2011